

Atodiad 6

Sesiwn Ymgysylltu gyda Fforwm Plant a Phobl Ifanc Gwynedd – Mehefin 2026

1. Diben y Sesiwn

Cynhaliwyd sesiwn ymgysylltu gyda chynrychiolwyr Fforwm Plant a Phobl Ifanc Gwynedd er mwyn deall eu profiadau o gyfranogiad mewn ysgolion a gwasanaethau, asesu cryfderau a gwendidau'r trefniadau presennol, a chasglu barn ar yr hyn ddylai gael ei gynnwys yn Strategaeth Llais y Plentyn.

2. Beth mae "Llais y Plentyn" yn ei olygu i bobl ifanc?

Gofynnwyd i'r cyfranogwyr beth oedd ystyr "llais y plentyn" iddynt. Roedd consensws clir mai hawl sylfaenol yw cael eu clywed a bod eu barn yn cael ei hystyried wrth wneud penderfyniadau sy'n effeithio arnynt. Pwysleisiwyd hefyd y cysylltiad rhwng llais y plentyn a diogelwch, gyda rhai pobl ifanc yn nodi bod methu gwrando ar blant a phobl ifanc yn gallu cael effaith uniongyrchol ar eu llesiant a'u diogelwch.

3. Prif negeseuon

- Mae hawl gan blant a phobl ifanc i gael eu clywed.
- Mae eu barn yn bwysig ac yn berthnasol i benderfyniadau.
- Mae gwrando ar blant a phobl ifanc yn rhan o ddiogelu a hyrwyddo llesiant.
- Profiadau o gynghorau Ysgol

Roedd trafodaeth sylweddol ar brofiadau pobl ifanc o gynghorau ysgol. Er bod enghreifftiau o arfer dda yn bodoli, roedd y drafodaeth yn amlygu amrywiad sylweddol rhwng ysgolion.

Roedd y bobl ifanc yn gadarnhaol am rai datblygiadau diweddar, gan gynnwys mwy o gynrychiolaeth drwy gynnwys cynrychiolwyr o bob dosbarth yn hytrach na phob blwyddyn yn unig. Fodd bynnag, mynegwyd pryder cyffredinol bod ysgolion yn rhoi pwyslais ar ethol cynghorau ysgol ar ddechrau'r flwyddyn ond bod amllder, pwrpas ac effaith y cyfarfodydd yn dirywio dros amser.

4. Prif heriau

- Diffyg strwythur a diben clir i rai cyfarfodydd.
- Teimlad bod rhai cynghorau ysgol yn gweithredu fel ymarfer "tic-bocs".
- Diffyg adborth ar yr hyn sydd wedi digwydd o ganlyniad i sylwadau'r disgyblion.
- Diffyg tystiolaeth o ddylanwad gwirioneddol ar benderfyniadau ysgol.
- Diffyg ymwybyddiaeth ymhlith rhai disgyblion am rôl a gwaith y Cyngor Ysgol.

Roedd consensws mai'r brif her oedd nad oedd pobl ifanc bob amser yn gweld tystiolaeth o newid neu weithredu o ganlyniad i'w cyfraniad.

5. Cynrychiolaeth a Chyfle Teg

Roedd y bobl ifanc yn teimlo'n gryf bod angen sicrhau prosesau ethol a dethol teg a chyson.

Rhannwyd enghreifftiau o arfer effeithiol, gan gynnwys prosesau ymgeisio strwythuredig lle mae disgyblion yn egluro eu rhesymau dros geisio bod ar y Cyngor Ysgol a'r newid yr hoffent ei weld. Teimlwyd bod y model hwn yn rhoi mwy o bwyslais ar ymrwymiad ac arweinyddiaeth nag ar boblogrwydd.

Ar yr un pryd, codwyd pryderon am sefyllfaoedd lle:

- Mae disgyblion yn cael eu hallgáu oherwydd ymddygiad blaenorol.
- Mae prosesau'n dibynnu'n llwyr ar bleidlais poblogrwydd.
- Nid oes dull cyson ar draws ysgolion.

Roedd y bobl ifanc yn gweld tegwch a chynhwysiant fel elfennau allweddol o unrhyw drefniadau cyfranogiad.

6. Beth Sy'n Gwneud Cyngor Ysgol Effeithiol?

Canfu'r sesiwn fod pobl ifanc yn cysylltu cyngor ysgol effeithiol â phedair elfen allweddol:

- Cyfle gwirioneddol i ddylanwadu ar benderfyniadau.
- Adborth clir ar yr hyn sydd wedi digwydd o ganlyniad i gyfraniadau disgyblion.
- Cyfleoedd i gymryd cyfrifoldeb ac arwain.
- Strwythur clir a chyfarfodydd rheolaidd â phwrrpas pendant.

Roedd y bobl ifanc yn pwysleisio bod rhoi teitlau neu rolau ffurfiol yn unig yn annigonol os nad yw'r rôl yn dod gyda chyfrifoldeb neu ddylanwad ymarferol.

7. Blaenoriaethau ar gyfer y Dyfodol

Edrychodd y sesiwn hefyd ymlaen at ddatblygiadau yn y dyfodol ac amlygwyd nifer o flaenoriaethau:

a) Canllawiau Cliriach i Ysgolion

Roedd consensws cryf nad yw pob ysgol yn deall sut i weithredu cyngor ysgol effeithiol. Roedd y bobl ifanc yn cefnogi datblygu canllawiau mwy clir a chyson i ysgolion ac yn awyddus i gyfrannu at lunio'r canllawiau hynny.

b) Cryfhau Cyfranogiad mewn Addysg Ôl-16

Nodwyd diffyg strwythurau cyfatebol o fewn colegau a mynegwyd awydd i weld cyfleoedd tebyg i gynghorau ysgol yn cael eu datblygu mewn lleoliadau addysg ôl-16.

c) Dysgu o Arfer Da mewn Ysgolion Cynradd

Roedd y bobl ifanc yn teimlo bod llawer o ysgolion cynradd yn dangos arferion cyfranogiad cryfach na'r hyn a welir weithiau mewn ysgolion uwchradd. Awgrymwyd bod hyn yn deillio o gymunedau llai, cysylltiadau agosach rhwng gwahanol grwpiau disgyblion a mwy o gyfleoedd i weld effaith uniongyrchol penderfyniadau.

8. Sut Ddylanwadodd y Sesiwn ar y Strategaeth?

Roedd negeseuon y sesiwn hon yn ddylanwad uniongyrchol ar nifer o elfennau'r Strategaeth, yn enwedig:

- Y pwyslais ar gyfranogiad ystyrlon yn hytrach na chyfranogiad symbolaidd.
- Yr ymrwymiad i ddarparu adborth ar yr hyn sydd wedi newid o ganlyniad i leisiau plant a phobl ifanc.
- Y pwyslais ar gynhwysiant a chynrychiolaeth deg.
- Yr angen am strwythurau cyfranogiad gyda diben, dylanwad ac atebolrwydd clir.
- Y disgwyliad y bydd gwasanaethau ac ysgolion yn gallu dangos tystiolaeth o effaith llais plant a phobl ifanc ar benderfyniadau.

Gweithdy Strategaeth Llais y plentyn - Gorffennaf 2026

1. Diben y Gweithdy:

Cynhaliwyd gweithdy gyda phobl ifanc o bob rhan o Wynedd er mwyn trafod y Strategaeth ddrafft a sicrhau ei bod yn adlewyrchu'r hyn sydd bwysicaf iddynt. Yn hytrach na cheisio cymeradwyo dogfen oedd eisoes wedi ei chwblhau, gofynnwyd i'r bobl ifanc herio'r cynnwys, nodi bylchau a chynnig newidiadau fyddai'n sicrhau bod y Strategaeth yn arwain at ddylanwad ac effaith wirioneddol.

Roedd y gweithdy yn canolbwyntio ar dri maes:

- Troi egwyddorion y Strategaeth yn iaith pobl ifanc.
- Diffinio sut dylai llais symud o brofiad i weithredu.
- Datblygu gweledigaeth ar gyfer strwythurau cynrychiolaeth pobl ifanc yn y dyfodol.

2. Prif Negeseuon

Daeth nifer o themâu cryf i'r amlwg ar draws yr holl weithgareddau.

Yn gyntaf, roedd consensws clir nad yw casglu barn yn unig yn ddigonol. Roedd y bobl ifanc yn awyddus i weld eu llais yn arwain at newid amlwg a mesuradwy. Roeddent yn glir mai'r hyn sy'n adeiladu ymddiriedaeth yw gweld penderfyniadau'n newid o ganlyniad i'w cyfraniad.

Yn ail, pwysleisiwyd pwysigrwydd adborth. Roedd galw cyson am wybodaeth glir ynghylch beth ddigwyddodd i'w barn, beth gafodd ei newid a pham na ellid gweithredu ar rai awgrymiadau.

Yn drydydd, roedd y bobl ifanc yn awyddus i sicrhau bod cyfranogiad yn gynhwysol. Roeddent yn pwysleisio bod angen clywed lleisiau'r rhai sydd yn llai hyderus yn ogystal â'r rhai sydd yn fwy parod i siarad.

Yn bedwerydd, pwysleisiwyd bod angen llwybrau eglur ar gyfer codi materion a gwybod pwy sy'n gyfrifol am wrando, gweithredu a rhoi adborth.

Yn olaf, codwyd cysylltiad cryf rhwng cael eu clywed a llesiant. Roedd y bobl ifanc yn gweld gwrando fel rhan o greu amgylcheddau mwy diogel, mwy cefnogol ac yn helpu i wella llesiant.

3. Datblygu'r Saith Addewid

Un o ganlyniadau pwysicaf y gweithdy oedd gwaith y bobl ifanc i ailddiffinio egwyddorion y Strategaeth yn eu geiriau eu hunain.

O'r gwaith hwn y datblygwyd y saith addewid sydd wrth wraidd y Strategaeth:

1. Mae gennym hawl i gael ein clywed.
2. Dylai ein llais ddylanwadu, nid cael ei gasglu'n unig.
3. Dylai pawb gael cyfle, nid y rhai mwyaf hyderus yn unig.
4. Dylai'r Cyngor ddweud beth wnaeth gyda'n barn.
5. Dylai ein llais gyrraedd penderfynwyr.

6. Dylai oedolion ddefnyddio dulliau sy'n addas i ni.
7. Dylai gwrandio ein cadw'n fwy diogel a gwella llesiant.

Mae'r addewidion hyn yn darparu crynodeb clir o'r hyn oedd bwysicaf i'r bobl ifanc ac maent yn cael eu hadlewyrchu drwy'r Strategaeth gyfan.

4. Sut Newidiodd yr Adborth y Strategaeth

Mae'r tabl isod yn dangos sut y gwnaeth cyfraniadau'r bobl ifanc ddylanwadu ar y Strategaeth derfynol.

Yr hyn a ddywedodd y bobl ifanc	Ymateb yn y Strategaeth
"Dylai ein llais ddylanwadu, nid cael ei gasglu'n unig."	Cryfhawyd y pwyslais ar ddylanwad a gwneud penderfyniadau, gan nodi'n glir mai'r nod yw sicrhau newid ac effaith, nid ymgysylltu yn unig.
"Dylai'r Cyngor ddweud beth wnaeth gyda'n barn."	Cryfhawyd yr adrannau ar adborth, tryloywder ac atebolrwydd.
"Dylai pawb gael cyfle, nid y rhai mwyaf hyderus yn unig."	Ychwanegwyd pwyslais ar gynhwysiant a sicrhau cyfranogiad gan blant a phobl ifanc sydd mewn perygl o dangynrychiolaeth.
"Dylai ein llais gyrraedd penderfynwyr."	Datblygwyd trefniadau llywodraethu sy'n cysylltu cyfranogiad pobl ifanc â phrosesau penderfynu'r Cyngor.
"Dylai oedolion ddefnyddio dulliau sy'n addas i ni."	Cryfhawyd yr egwyddor o ddefnyddio dulliau hygyrch, priodol ac apelgar i blant a phobl ifanc.
"Dylai gwrandio ein cadw'n fwy diogel a gwella llesiant."	Rhodddwyd mwy o bwyslais ar y berthynas rhwng llais y plentyn, llesiant a diogelwch.
"Mae angen gweld beth sydd wedi newid."	Ychwanegwyd trefniadau monitro ac asesu effaith i fesur a dangos newid.

5. Taith y Llais: O Brofiad i Weithredu

Gofynnwyd i'r cyfranogwyr sut dylai llais symud drwy'r system o godi mater i weld newid.

Er bod yr enghreifftiau'n ymwneud â sefyllfaoedd mewn ysgolion, mewn cymunedau ac wrth ddefnyddio gwasanaethau'r Cyngor, roedd pedair neges gyffredin yn ymddangos ym mhob enghraifft:

- Mae angen llwybrau syml a hygyrch i godi pryderon neu syniadau.
- Mae angen eglurder ynghylch pwy sy'n gwrandio a phwy sy'n gyfrifol am weithredu.
- Mae angen diweddariadau ac adborth amserol.
- Mae gweld tystiolaeth o newid yn hanfodol i adeiladu ymddiriedaeth.

Mae'r canfyddiadau hyn wedi llywio'r adran "Taith y Llais" yn y Strategaeth derfynol.

6. Cabinet Pobl Ifanc

Fel rhan o'r gweithdy, datblygodd y bobl ifanc eu gweledigaeth ar gyfer strwythur cynrychiolaeth pobl ifanc ar lefel sirol.

Ymhlith y nodweddion allweddol a awgrymwyd oedd:

- Cynrychiolaeth eang o ardaloedd a diddordebau gwahanol.
- Rhannu cyfrifoldebau i leihau pwysau ar unigolion.
- Rolau clir megis Cadeirydd ac Ysgrifennydd.
- Cyfarfodydd rheolaidd drwy gydol y flwyddyn.
- Canolbwyntio ar faterion sy'n bwysig i bobl ifanc megis addysg, yr amgylchedd, trafnidiaeth, llesiant a chyfleoedd economaidd.

Mae'r canfyddiadau hyn wedi cyfrannu at y model llywodraethu a'r trefniadau cyfranogiad a amlinellir yn y Strategaeth.